

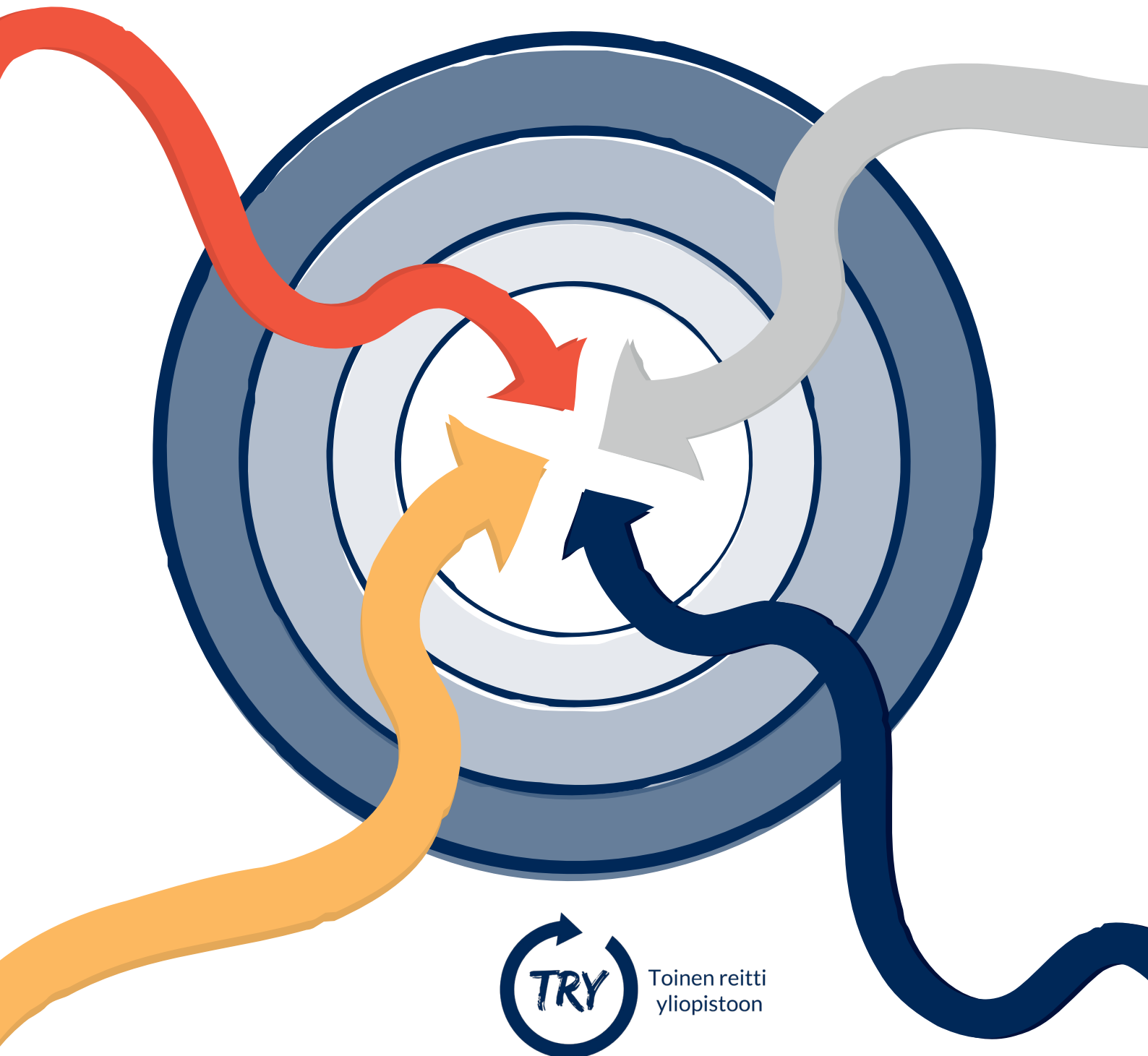
FRÅN NYKOMLING TILL ETABLERAT ANSÖKNINGSSÄTT

Idéer för utvecklande av öppna universitetsleder

Sammanfattning av Alternativ väg till universitetet-projektets publikation

---

I redaktionen för originalpublikationen ingick Heli Joutsen, Tuomo Kuivalainen, Nina Haltia, Mervi Lahtomaa, Päivi Patja, Jenni Krapu, Aino-Kaisa Ellfolk, Ulla Kekäläinen, Paula Savela och Satu Vuori.

FRÅN NYKOMLING TILL ETABLERAT ANSÖKNINGSSÄTT

Idéer för utvecklande av öppna universitetsleder

Sammanfattning av Alternativ väg till universitetet-projektets publikation

---

I redaktionen för originalpublikationen ingick Heli Joutsen, Tuomo Kuivalainen, Nina Haltia, Mervi Lahtomaa, Päivi Patja, Jenni Krapu, Aino-Kaisa Ellfolk, Ulla Kekäläinen, Paula Savela och Satu Vuori.

Översättare: Niklas Ollila

Layout & omslag: Ville Korkiakangas

Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston verkkojulkaisuja 11

Permanent länk till en online-publikation: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8566-0>

ISBN 978-951-39-8566-0 (PDF)

URN:ISBN:978-951-39-8566-0

ISSN 1797-979X

Jyväskylä universitet, Jyväskylä 2021

Innehåll

För läsaren.....	5
1 Bakgrunden till projektet Toimen reitti yliopistoon – Alternativ väg till universitetet.....	6
2 TRY-projektets målsättningar en del av reformen av hög-skolornas studentantagning	9
Trovärdig ansökningsväg.....	9
Till sin omfattning och sitt innehåll lämpliga studier.....	10
Smidig och transparent studentantagning.....	10
Effektivare kommunikation, rådgivning och handledning	11
Starkt samarbete mellan universitet	12
3 Olika modeller för Öpuleder	13
Schemalagd Öpuled.....	14
Flexibel Öpuled.....	15
Arbetslivsorienterad Öpuled.....	15
4 Informations-, rådgivnings- och handledningstjänster för Öpuleder	16
Servicedesign för IRH-tjänster	17
Rekommendationer för utvecklande av informations-, rådgivnings- och handledningstjänster	18
Rekommendationer för att beakta kritiska faser på utbildningsstigen	19
5 Rekommendationer för utvecklande av Öpuleder	21
Öpulederna ska utvecklas till ett trovärdigt ansökningsätt	22
Tillräckligt antal Öpuleder och nybörjarplatser i antagningen till examensprogram	22
Olika modeller för Öpuleder lämpar sig olika målgrupper	23
Omfattningen av studierna inom Öpuleden ska motiveras ur den sökandes perspektiv	23
Planeringen av en Öpuled baserar sig på samarbete.....	25
Urval bland sökande och tillgodoräkning av Öpuledsstudier bör också planeras	27
Informationsverksamhet utförs inte i ett vakuum utan är en del av Öpuleden	27
Enhetlighet gagnar alla parter.....	28
Övergången från Öpuleden till examensstudier ska göras smidig.....	29
Integreringen i universitetssamfundet är en viktig del av studielivet.....	29

6	Avslutningsvis.....	31
	Medverkande i projektet Toinen reitti yliopistoon – Alternativ väg till universitetet.....	33
	Litteratur.....	35
	Bilagor	37
	Bilaga 1 – Pilotversioner av modellerna för Öpuleder	37
	Bilaga 2 – Svenskspråkiga pilotleder inom TRY-projektet.....	40
	Schemalagd modell	40
	Flexibel modell.....	42

FÖR LÄSAREN

Den här publikationen är en sammanfattning av boken *Marginaalista vakiintuneeksi valintatavaksi – ideoita avoimen väylän kehittämiseen*, som getts ut på finska inom ramen för projektet *Toinen reitti yliopistoon – Alternativ väg till universitetet (TRY)*. Boken är avsedd att stödja utvecklandet av öppna universitetsleder, Öpuleder. I publikationen presenteras utvecklingsarbetet kring Öpuleder, som gjorts inom ramen för TRY-projektet (2018–2021). Arbetet är en del av reformen av högskolornas studentantagning. Elva universitet i Finland har medverkat i utvecklingsarbetet.

Målet är att förmedla kunskap, erfarenheter och välbeprövade praktiker till dem som vid universiteten ansvarar för examensutbildningar och till öppna universitet samt till andra aktörer som arbetar med öppna universitetsleder såsom läroanstalter för fritt bildningsarbete.

Tack till Undervisnings- och kulturministeriet som finansierat och möjliggjort utvecklingsprojektet. Tack också till alla de personer som gett inspiration till och på olika sätt stött utvecklandet och revideringen av Öpuleder och som medverkat genom att skriva, redigera och korrekturläsa boken och sammanfattningen.

1 BAKGRUNDEN TILL PROJEKTET TOINEN REITTI YLIOPISTOON – ALTERNATIV VÄG TILL UNIVERSITETET

Heli Joutsen, Marja-Leena Laakso, Jukka Lerkkänen & Paula Savela

Med öppna universitetsleder - Öpuleder - avses ansökningsförfarandet till examensstudierna vid ett universitet, som baserar sig på öppna universitetsstudier. Begreppet har senare utvidgats till att gälla ett flertal olika ansöknings sätt som alla har det gemensamt att de baserar sig på studieprestationer som avlagts som öppna universitetsstudier. Projektet *Toinen reitti yliopistoon - Alternativ väg till universitetet (TRY)* har haft som syfte att utveckla de öppna universitetslederna till ett trovärdigt sätt att söka in till universitetsstudier. I ljuset av strävan efter en höjd utbildningsnivå i samhället finns det ett tydligt behov av fungerande Öpuleder.

Vid sidan av betygsantagningen, som baserar sig på studentexamen, och urvalsproven använder universiteten sig av olika bevisbaserade ansökningsförfaranden i sin studentantagning, varav Öpulederna är det mest betydande. Inom en Öpuled avlägger studerandena universitetsstudier som ingår i universitets-examina. Ansökningen till universitetsstudierna från en Öpuled sker oftast på grundval av mängden avlagda studier och framgången i studierna. Kriterierna fastställs närmare i grunderna för antagning vid varje universitet.

Öppna universitet och öppna universitetsleder började ta form på 1970- och 1980-talet framför allt i form av fortbildningsmöjligheter för personer i arbetsför ålder, men i och med ungdomsarbetslösheten på 1990-talet öppnades dörrarna även för unga (Haltia, 2015, 43–44). Öpulederna har emellertid hållits långa och smala för många ansökningsmåls del ända till i dag: antagningen till examensstudier

från en Öpuled har krävt ett stort antal studiepoäng, och endast ett fåtal har antagits till examensstudierna, eftersom antalet nybörjarplatser varit så litet. Även under projektperioden har antalet studerande som blivit antagna från en Öpuled varit endast några procent av alla som antagits till examensstudier (jfr t.ex. Härkönen, 2020, Moitus, Weimer & Välimaa, 2020, 68).

Regeringsprogrammet från 2019 slår fast att tillgången till högskolestudier ska förbättras, att antalet nybörjarplatser ska utökas, att utbildningsnivån ska höjas och att andelen högskoleutbildade i landet ska utökas. Målet är att hälften av unga vuxna, dvs. 25–34-åringar, år 2030 har en högskoleexamen. (UKM, 2019b, 14; Statsrådet 2019, 170). Studieplatserna reserveras i synnerhet för dem som ska avlägga sin första högskoleexamen, men målet är också att utveckla alternativa ansökningsvägar för dem som byter bransch eller vill utöka sin kompetens (Statsrådet, 2019, 170–171).

Den pågående parlamentariska reformen av det kontinuerliga lärandet syftar till att personer i arbetsför ålder ska kunna utveckla sin kompetens vid sidan av sitt arbete (UKM, 2020a), vilket tagits i beaktande också i utvecklandet av Öpuleder. Därutöver visade undantagstillståndet till följd av coronavirusepidemin under våren 2020 att det finns ett behov av olika typer av antagningsförfaranden. Behovet av öppna universitetsleder är med andra ord större än tidigare.

Beredningen av den pågående reformen av grunderna för högskolornas studentantagning påbörjades på 2010-talet. Reformen ingick i regeringsprogrammet för Juha Sipiläs regering 2015. (Haltia, Isopahkala-Bouret & Jauhiainen, 2019, 279–280) Det praktiska utvecklingsarbetet kom i gång år 2017 i och med reformprojektet kring högskoleantagning (2017–2020), vars syfte var att utveckla en samarbetsmodell för studentantagning som universiteten skulle tillämpa branschvis. Det aktualiserades emellertid också ett behov av alternativa antagningsförfaranden vid sidan av betygsantagning och urvalsprov.

Det huvudsakliga målet med TRY-projektet (2018–2021), som finansierats av Undervisnings- och kulturministeriet, har varit att utveckla Öpuleder. I projektet medverkade 11 universitet, 2 läroanstalter för fritt bildningsarbete och över 30 studieämnen. I styrgruppen fanns dessutom en bred representation av olika intressentgrupper från studerande, aktörer inom fritt bildningsarbete och studiehandledare till universitet utanför projektet (LUT och Hanken), för att utvecklingsarbetet kring Öpulederna skulle präglas av ett så brett perspektiv som möjligt.

Inom TRY-projektet testades olika typer av alternativa leder med hjälp av s.k. pilotleder, som har följts upp från studiestarten till antagningen. Största delen av Öpulederna som reviderats eller skapats inom projektet leder till ett kandidat- och magisterprogram, en del endast till ett kandidat- eller ett magisterprogram. I

samband med planeringen och genomförandet av Öpulederna stärktes också samarbetet både inom och mellan universiteten. En del pilotleder skapades i samarbete med en läroanstalt på andra stadiet eller en läroanstalt för fritt bildningsarbete, såsom folkhögskola eller sommaruniversitet. Även olika arbetslivsaktörer medverkade i samarbetet.

I den här sammanfattningen ges en kort presentation av målen med utvecklingsarbetet inom TRY-projektet samt av modellerna för Öpuleder, som skapats inom projektet. Dessutom innehåller sammanfattningen en närmare beskrivning av hur informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna har utvecklats samt rekommendationer för hur öppna universitetsleder kan vidareutvecklas i framtiden. Avslutningsvis presenteras några utvecklings- och forskningsteman med tanke på fortsättningen. De egentliga effekterna av arbetet som gjorts inom TRY-projektet blir sannolikt synliga om 5–10 år, då nya och reviderade Öpuleder har etablerat sig som en del av studentantagningen.

2 TRY-PROJEKTETS MÅLSÄTTNINGAR EN DEL AV REFORMEN AV HÖG- SKOLORNAS STUDENTANTAGNING

Paula Savela & Heli Joutsen

Målet med projektet *Toinen reitti yliopistoon – Alternativ väg till universitetet (TRY)* har varit att utveckla Öpulederna till ett trovärdigt och betydande antagningsätt vid sidan av betygsantagningen och urvalsproven. Samtidigt har man med studentperspektivet i åtanke utvecklat studiernas omfattning och innehåll inom Öpulederna, gjort studentantagningsprocessen smidigare och mer transparent och utvecklat informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna. Därutöver har man stärkt samarbetet mellan universiteten.

Trovärdig ansökningsväg

För att kunna utvidga Öpulederna till **ett trovärdigt och betydande antagningsätt** räcker det inte att det skapas nya leder vid olika universitet och studieämnen, utan antalet platser i nybörjarkvoten för examensutbildningarna inom de befintliga lederna behöver också utökas. Nybörjarkvoten för en examensutbildning bör vara tillräckligt stor, för att Öpulederna ska kunna ses som ett tredje antagningsätt vid sidan av betygsantagning och urvalsprov. På så sätt kan utbildningen göras jämlikare, eftersom Öpulederna ger fler nya studerande tillgång till högskoleutbildning och erbjuder flexibla utbildningsmöjligheter (Haltia, 2016, 285–286).

Därutöver ska det finnas Öpuleder för ett stort spektrum av olika branscher, även om det inte fanns en för varje examensutbildning. Universiteten har ställt sig positiva till både skapandet av nya Öpuleder och en kontrollerad utökning av antalet studieplatser, vilket ledde till fler nya Öpuleder och nya studieplatser redan

i antagningen våren 2020. År 2020 var antalet Öpuleder till kandidat- och magisterprogram över 200. Enligt universitetens egna uppgifter var antalet sökande som ansökte om en studieplats via en Öpuled 3 460, varav 1 340 blev antagna som examensstuderande.

I och med att Öpulederna blir allt populärare är det viktigt att komma ihåg att det fortsättningsvis är universiteten som fattar beslut om vilka sökande som blir antagna och kontrollerar på så sätt strömmen av studerande. Frågan om antalet sökande blir alltså eventuellt istället en fråga om hur stor konkurrensen om studieplatserna via Öpulederna blir.

Till sin omfattning och sitt innehåll lämpliga studier

Att Öpulederna utvecklats med studentperspektivet i åtanke innebär att man tagit hänsyn till de sökandes behov i planeringen av lederna. Av Öpulederna har man velat utveckla en ansökningsväg där de sökandes kunskaper och färdigheter utreds utifrån vad som är väsentligt med tanke på studentantagningen. På så sätt är det enklare att rangordna de sökande och de sökande upplever processen som rättvisare. Således kan Öpulederna gagna både de sökande och instanserna som ansvarar för studentantagningen.

Innehållet i och omfattningen (antalet studiepoäng) av studierna inom Öpulederna ska ses både ur studerandenas perspektiv och med hänsyn till de instanser som ansvarar för studentantagningen. En central fråga inom TRY-projektet har varit vilka studier behöriga sökande ska förutsättas ha avlagt och hur omfattande studierna ska vara för att de i tillräcklig grad ska visa prov på den sökandes färdigheter inför högskolestudier. Inom en välfungerande Öpuled ska antalet studiepoäng som krävs av de sökande vara motiverat.

I utvecklandet av Öpuleder är det också bra att ta i beaktande de olika livssituationer som sökande kan befinna sig i. Med detta som utgångspunkt har det inom TRY-projektet utvecklats tre olika modeller för Öpuleder: *schemalagd Öpuled*, *flexibel Öpuled* och *arbetslivsorienterad Öpuled*. För varje modell har man identifierat en huvudsaklig målgrupp som Öpuleden speciellt väl lämpar sig för, även om öppna universitetsstudier oftast är tillgängliga för alla intresserade.

Smidig och transparent studentantagning

Studentantagningen från Öpuleder till examensutbildningarna vid universiteten baserar sig oftast på antalet studiepoäng och den sökandes studief framgångar.

Även andra antagningsgrunder eller behörighetskrav kan tillämpas exempelvis i form av tidigare avlagda studier. Tredje målet med TRY-projektet har varit att **utvärdera och utveckla antagningsförfarandet** så att det gör antagningsprocessen både tydligare och enklare både för de sökande och för den administrativa personalen som ansvarar för processen.

I en smidig och transparent antagningsprocess är behörighetskraven och antagningsgrunderna rimliga och tydligt kommunicerade. Den sökande har rätt att veta redan under studierna inom Öpuleden hur vitsorden och studiernas omfattning påverkar poängsättningen i studentantagningen. På så sätt förstår studeranden vilka grunder som gäller i studentantagningen. Därutöver ska antagningsgrunderna vara i kraft, oförändrade, under flera års tid, så att den sökande har tid att avlägga de nödvändiga studierna inför ansökningsperioden.

Effektivare kommunikation, rådgivning och handledning

Även **informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna**, dvs. IRH-tjänsterna, har utvecklats inom TRY-projektet utifrån studerandenas informations- och stödbehov. I början av projektperioden var bristen på information och otillräcklig kommunikation några av utmaningarna med Öpulederna. Studerandena och den handledande personalen hade svårt att hitta information om Öpulederna, och informationen var både fragmentarisk och svårbegriplig bl.a. på grund av inkonsekvent begreppsanvändning. Samtidigt var studerandena inom Öpulederna i stort behov av ytterligare rådgivning och handledning, för att kunna ha möjlighet att uppnå sina studiemål med hjälp av tillräckliga stödformer vid rätt tidpunkt.

Med hjälp av enkätundersökningar bland studerande och koordinatörer vid projektuniversitetet samlades det in information om kommunikations-, rådgivnings- och handledningsrutinerna. Dessutom kartlades informations- och stödbehovet hos studerandena inom Öpulederna samt de olika faserna på deras utbildningsstig. Utifrån kartläggningen sammanställdes rekommendationer för utvecklandet av IRH-tjänsterna. Därutöver var målet inom projektet att öka den allmänna medvetenheten om Öpulederna, eftersom de för den breda publiken var rätt okända. Tack vare projektet började Öpulederna få allt mer synlighet i riksmidierna både ur studerandenas och ur utvecklingsarbetets perspektiv.

Starkt samarbete mellan universitet

Målet med TRY-projektet var också att **öka samarbetet och enhetligheten** mellan universiteten. Universiteten samarbetade inom ett flertal studieämnen. Exempelvis inom teologi utvecklade universiteten gemensamma studier, och tre universitet (Östra Finlands universitet, Uleåborgs universitet och Åbo Akademi) fastställde dessutom sinsemellan att omfattningen av Öpuleden i informations-teknologi ska vara 15 studiepoäng. Östra Finlands universitet och Vasa universitet planerade i samarbete en modulhelhet för dem som vill avlägga förvaltningskandidatexamen. Helsingfors universitet och Tammerfors universitet utvecklade en gemensam förberedande kurs på 5 studiepoäng, som vid båda universiteten ingår i antagningsprocessen till examensutbildningarna i ämnena samhällsforskning (Tammerfors) och socialvetenskaper (Helsingfors).

Däremot upplevdes det som utmanande att skapa enhetlig, riksomfattande praxis för Öpulederna. Under utvecklandet av betygsantagningen gjordes till exempel en överenskommelse om att ta fram ett riksomfattande, enhetligt poängsättningsverktyg för varje studieämne, men för Öpuledernas del ansågs det vara omöjligt att skapa enhetliga antagningsgrunder på grund av de begränsade tidsmässiga och andra resurserna inom projektet. Frågan är ändå ytterst viktig för den vidare utvecklingen av Öpulederna. Det är viktigt att utvecklingen av och samarbetet kring Öpulederna fortsätter på nationell nivå även efter att TRY-projektet avslutats, eftersom det kvarstår flera områden som förutsätter gemensamma diskussioner och riktlinjer.

3 OLIKA MODELLER FÖR ÖPULEDER

Nina Haltia & Mervi Lahtomaa

Inom ramen för projektet *Toinen reitti yliopistoon – Alternativ väg till universitetet* har det utvecklats öppna universitetsleder vid olika universitet och i olika studieämnen utifrån olika målgruppers behov och utan en enhetlig praxis, vilket har lett till att lederna skiljer sig från varandra på flera olika sätt. Pilotlederna inom projektet kan emellertid grupperas enligt tre olika modeller för Öpuleder, som har kallats för schemalagd Öpuled, flexibel Öpuled och arbetslivsorienterad Öpuled. Utvecklandet av Öpulederna skedde på flera nivåer: inom enskilda utvecklingsobjekt och pilotleder, i arbetspaket som dessa ingick i och inom hela nätverket som bildades inom projektet.

I början av TRY-projektet, när Öpuleder började utvecklas för bestämda målgrupper, delades de enskilda utvecklingsobjekten in i olika arbetspaket: ett för studerande på andra stadiet, ett för dem som efter avlagda studier på andra stadiet tar ett sabbatsår och ett för dem som redan befinner sig i arbetslivet och som har för avsikt att avlägga en universitetsexamen. De målgruppspecifika Öpulederna gav upphov till tre olika ansökningsvägar: bevisbaserad ansökningsväg, alternativ ansökningsväg och det livslånga lärandets ansökningsväg. I det fjärde arbetspaketet låg fokus på utvecklandet av informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna, dvs. IRH-tjänsterna.

Den bevisbaserade ansökningsvägen hade som mål att skapa modeller för studiehelheter inom Öpuleder, som studerande på andra stadiet kan avlägga vid sidan av sin gymnasie- eller yrkesutbildning. Den alternativa ansökningsvägen var avsedd för personer som redan fullgjort en examen på andra stadiet, så att de som tar ett sabbatsår eller har blivit utan studieplats har möjlighet att avlägga öppna universitetsstudier och bli antagna till examensstudier på grundval av dem. Det livslånga lärandets ansökningsväg var i sin tur avsedd för vuxna som redan befinner

sig i arbetslivet och som upplevde ett behov att vidareutbilda sig för att kunna avancera i den egna yrkeskarriären, byta bransch eller utvecklas professionellt (jfr Haltia & Lahtomaa, 2019).

Under projektets gång har gränserna mellan de målgruppspecifika arbetspaketen och de olika ansökningsvägarna suddats ut och förändrats, och till följd av det kan Öpulederna grovt kategoriseras enligt tre huvudsakliga ledtyper:

- schemalagd Öpuled
- flexibel Öpuled
- arbetslivsorienterad Öpuled.

Dessa modeller ger struktur åt utvecklingsarbetet kring Öpulederna och erbjuder universiteten modeller som kan användas som utgångspunkt i utvecklandet av nya Öpuleder. För varje modell kan det identifieras specifika målgrupper som modellen särskilt väl lämpar sig för, men målgrupperna ses endast som vägledande och modellerna kan i vissa fall också vara delvis överlappande.

Ett sammandrag av de pilotleder som skapats inom ramen för TRY-projektet finns i bilaga 1. I bilaga 2 ges i sin tur närmare presentationer av pilotversionerna av de svenskspråkiga schemalagda och flexibla universitetslederna.

Schemalagd Öpuled

Grundidén med schemalagda Öpuleder är att studerandena ska avlägga de nödvändiga öppna universitetsstudierna inom bestämda tidsramar och kan därefter söka in till examensstudier. Studierna har lagts upp så att de ska avläggas inom en utsatt tid, och det är också ett av urvalskriterierna inom den här typen av Öpuleder.

Principerna för hur studieplatserna i examensstudierna fördelas varierar inom den här modellen. Kan alla studerande som tillräckligt framgångsrikt har avlagt studierna inom en viss Öpuled få en studieplats, eller rangordnas de sökande därefter dessutom till exempel utgående från sina studieframgångar?

En variant av den här modellen går ut på samarbete med en läroanstalt på andra stadiet. Då avläggs studierna inom Öpuleden som en del av och parallellt med studierna på andra stadiet. Den schemalagda Öpuleden lämpar sig för dem som målmedvetet strävar efter en studieplats inom examensstudierna och för de studerande som inom de uppsatta tidsramarna har möjlighet att ägna sin tid åt studierna.

Flexibel Öpuled

Studierna inom flexibla Öpuleder styrs inte av bestämda tidsramar, utan den studerande kan avlägga de nödvändiga studierna mycket flexibelt och söka in till examensstudierna efter att ha avlagt studierna. Om den studerande så vill kan hen emellertid avlägga studierna även i snabb takt, vilket gör att studierna inom dessa Öpuleder kan avläggas på flera olika sätt.

Bland dem som avlagt alla nödvändiga studier kan det göras en ytterligare gallring exempelvis utgående från studieframgångarna eller antalet erhållna studiepoäng. Målgruppen är mycket bred, och dessa Öpuleder lämpar sig inte bara för dem som från början målmedvetet siktar på en examen utan också för dem som först under sina studier vid öppna universitetet blir intresserade av att avlägga en hel universitetsexamen.

Arbetslivsorienterad Öpuled

Den arbetslivsorienterade Öpuleden är avsedd för vuxna som redan befinner sig i arbetslivet och som vill utveckla sitt kunnande och utöka sin behörighet. Den arbetslivsorienterade Öpuleden skiljer sig från de två andra modellerna genom att studierna inom Öpuleden svarar på arbetslivets behov.

Studierna kan också innehållsmässigt ha skräddarsytt med arbetslivsaspekten i åtanke. Studierna har inte planerats utifrån behoven hos unga som nyligen utexaminerats på andra stadiet, utan den här modellen lämpar sig exempelvis för personer som redan avlagt en lägre högskoleexamen eller personer som redan fått arbetslivserfarenhet och kompetens inom en viss bransch. Målgruppen definieras med andra ord utifrån professionella behov, och studiernas upplägg kan variera mycket beroende på de studerandes behov.

4 INFORMATIONS-, RÅDGIVNINGSG- OCH HANDEDNINGSTJÄNSTER FÖR ÖPULEDER

Ulla Kekäläinen, Leea Huusko & Riina Kärkkäinen

Utvecklandet av informations-, rådgivnings- och handledningstjänster har varit ett viktigt mål inom *Toinen reitti yliopistoon – Alternativ väg till universitetet*-projektet, eftersom vuxenstuderandenas studier främjas utöver flexibla studieformer också av stöd och handledning som erbjuds i anslutning till studierna (jfr t.ex. Ylönen, 2011). Med hjälp av enkätundersökningar har det inom projektet skapats en gemensam kunskapsbas för dem som utvecklar Öpuleder. Därutöver har det utgående från principerna för servicedesign utvecklats användarcentrerade informations-, rådgivnings- och handledningstjänster för Öpulederna, som utgår från studerandenas behov.

Öpulederna ses inte alltid som en ansökningsväg vid sidan av betygsantagning och urvalsprov. Det är oklart för många hur man kan söka in till universitetsstudier på grundval av öppna universitetsstudier eller vilka grunder för antagningen som då gäller (Salminen & Aittola, 2020, 43). Dessutom är de sökande inte nödvändigtvis medvetna om vart de kan vända sig för rådgivning och handledning. Därför har det inom TRY-projektet varit viktigt att vid sidan av revideringen av själva Öpulederna vidareutveckla informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna, dvs. IRH-tjänsterna, i anslutning till dem.

IRH-tjänsterna utvecklades utifrån principerna för servicedesign. I servicedesignprojektet ingick det utöver utbildning och workshoppar för projektaktörer också växelverkan med studerande, studiehandledare och representanter för samarbetsläroanstalterna. Därutöver valdes det inom varje arbetspaket ut en pilotled som togs med i servicedesignprojektet. På så sätt ville man ta hänsyn till

de olika behov av informations-, rådgivnings- och handledningstjänster som finns hos studerande på andra stadiet, ungdomar som tagit ett sabbatsår respektive vuxna i arbetslivet.

Som stöd för servicedesignprojektet utredde man med hjälp av bl.a. en studerandeenkät hur studerandena hade upplevt studierna vid öppna universitetet, övergången till examensutbildningen och själva examensstudierna. Dessutom kartlades studerandenas erfarenheter av kommunikation, rådgivning och handledning i samband med deras öppna universitetsstudier, så att dessa tjänster kunde utvecklas utgående från studerandena själva. Enligt kartläggningen är studerandena inom Öpulederna motiverade, och studierna inom Öpulederna stärker deras akademiska färdigheter och deras övertygelse om att de valt rätt bransch (Kuivalainen, 2019).

Utöver kartläggningen av rutinerna inom IRH-tjänsterna följde man med hjälp av en enkätundersökning bland koordinatörerna vid projektuniversiteten upp hur väl rekommendationerna för servicedesign hade implementerats vid projektuniversiteten. Av resultaten framgår det att utvecklandet av informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna vid projektuniversiteten hade framskridit i enlighet med rekommendationerna. Informationstjänsterna hade utvecklats mest, vilket med tanke på att kommunikationen utgör grunden för IRH-tjänsterna också var viktigast. (se Joutsen m.fl., 2020, 108.)

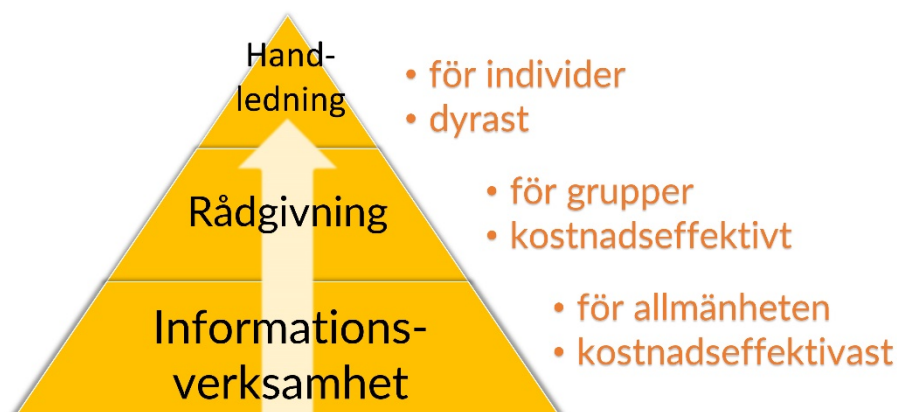
Service design för IRH-tjänster

Det huvudsakliga målet med servicedesignprojektet var att ta fram ett användarcentrerat koncept för studerandeservice för studerande som via en Öpuled söker in till en examensutbildning. I konceptet beaktas olika behov hos olika målgrupper. Service designprojektet för studerandeservice inom TRY-projektet genomfördes av Hellon Oy, som valdes till samarbetspartner genom konkurrensutsättning. Det användarcentrerade konceptet för studerandeservice, som utarbetats av Hellon, har publicerats i sin helhet på finska på webbplatsen för TRY-projektet (se Rainio, Marttila & Riesen, 2019).

Inom servicedesignprojektet preciserades elementen som ingår i studerandeservice, dvs. informationsverksamhet, rådgivning och handledning, enligt hur kostnadseffektiva, tillgängliga och effektiva de var (figur 1). Dessutom kartlades de kritiska faserna på en studerandes utbildningsstig vid öppna universitetet, då den studerandes stödbehov är som störst (figur 2: Rainio, Marttila & Riesen, 2019). Utvecklingsrekommendationerna för studerandeservice, som togs fram utifrån

kartläggningen, tar upp hur man bättre beaktar både de olika elementen och de kritiska faserna.

Element i studerandeservice

Figur 1. Element i studerandeservice

Rekommendationer för utvecklande av informations-, rådgivnings- och handledningstjänster

Informationsverksamheten utgör grunden för studerandeservice, eftersom den ökar medvetenheten om Öpulederna. När den riktas till den breda allmänheten är den kostnadseffektivast av de tre elementen, och därför ska man satsa på informationstjänsterna från första början. Ett exempel på god kommunikation är en webbplats som sökmotoroptimerats, som innehåller praktisk information och som hjälper studerande att få en översikt över studierna inom Öpuleden, studentantagningen och möjligheterna som studierna ger.

Rådgivningen riktar sig speciellt till studerandegrupper i början av studierna. Den borde erbjudas via ett flertal olika kanaler. Rådgivning innefattar också påminnelser, tips, introduktionskurser, informationsträffar om studierna och kamratstöd. Syftet med rådgivningen är att på ett förebyggande sätt besvara frågor som studierna ger upphov till och på så sätt stödja de studerande och få dem att förbinda sig till studierna inom Öpuleden.

Handledningen är den personligaste och således också dyraste formen av studerandeservice. När informations- och rådgivningsverksamheten fungerar väl minskar behovet av personlig handledning. Trots det ska studerandena ha möjlighet till handledning längs med hela sin utbildningsstig. Studerandena ska vara medvetna om vem de kan vända sig till för att få handledning. Med hjälp av lyckad handledning

kan man hjälpa studerandena vidare i sina studier på vägen mot en examensutbildning också vid eventuella ändrade planer eller överraskningar som olika livssituationer kan medföra.

Rekommendationer för att beakta kritiska faser på utbildningsstigen

I det användarcentrerade konceptet för studerandeservice ingår också beskrivningen av tjänstestigen för studerandeservice, som studerandena går igenom medan de studerar vid öppna universitetet (Rainio, Marttila & Riesen, 2019). Tjänstestigen illustrerar i vilka faser av sin utbildningsstig studerandena inom Öpuleden speciellt behöver stöd och i vilken form stödet borde erbjudas.

I figur 2 visas en sammanfattning av alla kritiska faser, där studerandena inom Öpuleden speciellt behöver stöd i sina studier. Figuren innehåller också exempel på former av informations-, rådgivnings- och handledningstjänster som kan erbjudas i de kritiska faserna.

Figur 2. Kritiska faser på en studerandes utbildningsstig vid öppna universitetet

Utbildningsstigen för studerandena vid öppna universitetet är indelad enligt principerna för servicedesign i åtta faser. Utbildningsstigen får sin början när studerandena söker efter **studiemöjligheter** i olika kanaler och också med hjälp av sökmotorer. Det är ofta svårt att hitta information om Öpulederna vid olika öppna

universitet. Därför är det bra att skapa en sökmotoroptimerad webbplats för varje Öpuled, så att studerandena lättare kommer åt den information de behöver.

När studerandena söker efter studiemöjligheter **jämför** de studierna och studiemöjligheterna vid olika öppna universitet. En fungerande webbplats underlättar även den här fasen. Därutöver hjälper sidor med frågor och svar, tidigare studerandes erfarenheter och informationsträffar, som ger en inblick i studierna inom Öpuleden, studerandena att få en realistisk bild av Öpuleden och att fatta beslut om att anmäla sig till den.

Studiestarten är något man gärna ska satsa på, så att studerandena utan problem kommer i gång med studierna och studierutinerna. Rådgivningen kan exempelvis erbjuda introduktionsföreläsningar, där det ges en första inblick i studierna inom ämnet och allmän praxis vid öppna universitetet. Kamratstödsgrupper och gemensamma grupper i olika meddelandetjänster utgör också en stödform.

Studierna vid öppna universitetet främjas också av att de studerande vet vem de kan vända sig till när de behöver stöd och handledning. Att utarbeta en individuell studieplan (ISP) kan också vara ett bra sätt att erbjuda handledning. Handledningen ska alltid vara tillgänglig, så att de studerande kan komma vidare till ansökningsfasen och eventuellt till sist bli examensstuderande.

För att kunna garantera studerandecentrerade Öpuleder rekommenderas även följande:

- Det är viktigt med tätt samarbete mellan fakulteten och öppna universitetet speciellt i övergångsfasen, då den studerande övergår till examensstudierna vid fakulteten.
- Antagningskriterierna ska fastställas för flera år åt gången, eftersom studierna inom Öpuleden kan ta upp till två eller till och med tre år. Bestående antagningskriterier uppmuntrar de studerande att förbinda sig till sina studier och att uppnå målen på sin utbildningsstig.
- De studerande ska vara medvetna vid vilket universitet de studerar även när avlägger studier vid andra läroanstalter som universiteten samarbetar med. Ju fler aktörer som är inblandade i tjänstekedjan, desto tydligare behöver deras roll i sammanhanget definieras.

5 REKOMMENDATIONER FÖR UTVECKLANDE AV ÖPULEDER

Paula Savela, Tuomo Kuivalainen & Heli Joutsen

Utifrån kunskapen och erfarenheterna som samlats inom ramen för TRY-projektet är det möjligt att ge ut vissa rekommendationer om utvecklande av fungerande Öpuleder. Öpulederna ska utvecklas utifrån studerandena själva. Trots det ska varje Öpuled ge de instanser som fattar beslut om studentantagningen relevant information om de sökandes kunskaper och färdigheter. I planeringen av en Öpuled är det bra att redan tidigt involvera även de aktörer som medverkar i själva genomförandet. Det är viktigt att följa upp hur utvecklandet av Öpuleder påverkar studentantagningen och att undersöka var det behövs gemensamma rapporteringsrutiner.

I utvecklandet av Öpuleder inom ramen för projektet *Toinen reitti yliopistoon – Alternativ väg till universitetet* har man speciellt tagit i beaktande hur Öpulederna ser ut som ansökningsväg för en studerande. Det är viktigt att ta utgångspunkt i studerandena, eftersom de tillhör olika åldersgrupper, har olika utbildningsbakgrund och befinner sig i olika livssituationer.

Syftet med rekommendationerna som utarbetats inom TRY-projektet och som presenteras i det här kapitlet är att dra upp riktlinjer och lyfta fram element med vilka olika Öpuleder kan utvecklas till effektivare, smidigare och jämlikare verktyg i studentantagningen.

Rekommendationerna utgör med andra ord inte en färdigt skraddarsydd lösning för alla. De ska ses som en sammanfattning av erfarenheterna inom projektet och ge exempel, idéer och fungerande tillvägagångssätt för utvecklandet av Öpulederna.

Öpulederna ska utvecklas till ett trovärdigt ansökningsätt

Storleken på en Öpuled kan bestämmas utifrån såväl antalet nybörjarplatser som antalet studiepoäng som behövs i antagningen. Öpuledernas trovärdighet som ansökningsätt kan förbättras genom att utöka antalet nybörjarplatser och genom att göra kravet på antalet studiepoäng skäligare. Det är möjligt att ge gemensamma rekommendationer om nybörjarplatskvoten och studiernas omfattning inom projektets referensram, även om det ibland är motiverat med en viss variation i dem.

Tillräckligt antal Öpuleder och nybörjarplatser i antagningen till examensprogram

Universiteten har ställt sig positiva till både nya Öpuleder och ett kontrollerat utökande av antalet nybörjarplatser. Allt fler utbildningsområden är i behov av en Öpuled. Öpuleder lämpar sig inte nödvändigtvis för alla utbildningar, men det kan vara bra att utreda vilka möjligheter Öpuleder kan erbjuda när det gäller att nå ut till olika målgrupper. TRY-projektet vill uppmuntra universitet att skapa Öpuleder i första hand för utbildningar, där de kan förväntas utgöra ett fungerande ansökningsätt.

Universiteten har tillsammans kommit överens om andelen som betygsantagningen ska ha av hela studentantagningen, men när det gäller Öpulederna fattar universiteten självständigt beslut om antalet nybörjarplatser. TRY-projektet har gått ut med rekommendationen om att nybörjarplatskvoten för studerande från Öpuleden ska vara minst 10–20 % i de utbildningar som man kan söka till också via en Öpuled. På så sätt erbjuder Öpuleden de sökande ett trovärdigt sätt att söka till examensstudier. När man följer rekommendationen är det bra att ta i beaktande olika utbildningars olika natur och till exempel behovet på arbetsmarknaden. Dessutom ska Öpuleden kontinuerligt utvärderas.

Om antalet sökande är flera gånger större än antalet nybörjarplatser kan Öpuleden antas fungera, men det är bra att göra en uppskattning av en lämplig storlek på nybörjarplatskvoten. Utökandet av antalet nybörjarplatser för studerande från Öpuleder får emellertid inte ske på bekostnad av antalet nybörjarplatser för de andra ansökningsätten, om målet är att i enlighet med regeringsprogrammet höja kunskaps- och utbildningsnivån hos unga vuxna (UKM, 2019b, 14; Statsrådet, 2019, 164). För att kunna höja antalet högskoleutbildade finländare behöver utöver antagningssätten också antalet nybörjarplatser överlag utökas.

Tydlig kommunikation om antalet nybörjarplatser bidrar till en transparent studentantagning. För tillfället kan det, beroende på utbildningsområde och universitet, vara svårt att hitta ett entydigt svar på frågan hur många studieplatser

som ska fyllas, eftersom olika högskolor lägger fram information om nybörjarplatserna på flera olika sätt. TRY-projektet rekommenderar att kommunikationen kring Öpulederna och nybörjarplatserna via universitetens egna webbplatser och Studieinfo-portalen ska vara tydlig. Antalet nybörjarplatser som anges för de enskilda ansökningssätten ska vara entydigt och alltså gälla endast ansökningssättet i fråga.

Olika modeller för Öpuleder lämpar sig olika målgrupper

Inom TRY-projektet har man från början strävat efter att beakta studerandenas olika livssituationer genom att utgå från olika målgrupper. Under utvecklingsarbetets gång noterades det emellertid att det var skäl att överge en indelning som baserar sig på snävt definierade målgrupper.

Istället för att utarbeta Öpuleder för bestämda målgrupper skapades det inom projektet tre modeller för Öpuleder bestående av breda målgrupper, som är anpassade efter olika livssituationer: schemalagd Öpuled, flexibel Öpuled och arbetslivsorienterad Öpuled (se kapitel 3). Alla tre modeller kan tillämpas beroende på behoven och ramvillkoren som gäller för en viss målgrupp.

Det behövs emellertid mer kunskap om de olika modellernas styrkor, svagheter och utvecklingsutmaningar. För att modellerna ska kunna utvärderas, utvecklas och eventuellt också etableras rekommenderar TRY-projektet att de testas av olika studieämnen och med olika målgrupper.

Omfattningen av studierna inom Öpuleden ska motiveras ur den sökandes perspektiv

Öpulederna ska utgöra ett effektivt ansökningssätt, som gör det möjligt att hitta de studerande bland alla sökande som bäst lämpar sig för en viss examensutbildning. Samtidigt görs övergången till högskolestudierna smidig för de sökande. Antalet studiepoäng som inom en Öpuled gör de studerande till behöriga sökande har före projektet varierat mellan 6 och 180 studiepoäng. Det är inte ändamålsenligt med Öpuleder där studierna tar flera år att avlägga även av heltidsstuderande.

När det gäller kravet på antalet studiepoäng är det inte ändamålsenligt att i studentantagningen kräva fler än 60 studiepoäng av de sökande, om det inte är fråga om Öpuleder där målet med studierna, som avläggs vid sidan av arbetet, är att resultera i en kandidatexamen. Omfattningen av en Öpuled i studiepoäng ska därför fastställas tydligt i universitetens allmänna antagningsgrunder, vilket redan gjorts vid en del projektuniversitet. Det bidrar även till enhetligheten.

I planeringen av en Öpuled ska man emellertid beakta skillnaderna mellan olika studieämnen. Öpulederna för utbildningsprogram med stort söktryck ska inkludera element som skiljer åt studerandena utifrån deras kompetenser och färdigheter, så att stundetantagningen är transparent. Utöver antalet studiepoäng kan ett av antagningskriterierna vara till exempel framgången i studierna. Med hjälp av olika poängsättningsmetoder kan man övergå från genomsnittligt kursvitsord till mer specifika urvalskriterier. Det ska noggrant fastställas principer för hur man löser situationer där flera studerande har samma poängantal, och principerna ska kommuniceras till de sökande i antagningsgrunderna.

Antalet studiepoäng som inom Öpuleder, som varit med i projektet, ger studerandena ansökningsbehörighet varierar i huvudsak mellan 5 och 60 studiepoäng. En av Öpulederna var en arbetslivsorienterad led med en omfattning på 180 studiepoäng, där målet var att avlägga kandidatexamen. Det finns flera orsaker till den varierande omfattningen: Inom Öpulederna som till sin omfattning motsvarar grundstudier ges de sökande en djupare förståelse av studieområdet och de sökande är lättare att rangordna. Om omfattningen är mindre hjälper kravet på allmän högskolebehörighet och schemalagda studier (t.ex. att studierna ska avläggas inom en utsatt tid) att skilja åt de sökande och att bedöma deras färdigheter.

Indelningen av Öpulederna enligt omfattning kan exempelvis se ut på följande sätt:

5 sp (inget söktryck till utbildningen, den sökande har allmän högskolebehörighet)

15 sp (schemalagd Öpuled, studierna avläggs vid sidan av studierna på andra stadiet)

25 sp (den sökande har inte allmän högskolebehörighet, målet är att stärka de akademiska färdigheterna, ge en djupare uppfattning om t.ex. val av bransch och att möjliggöra att studierna sträcker sig över flera terminer)

40–60 sp (flera urskiljande faktorer som underlättar studentantagningen till utbildningar med söktryck, studierna kan sträcka sig över flera terminer).

En omfattning på över 60 studiepoäng är motiverad endast inom de Öpuleder som möjliggör att de studerande flexibelt vid sidan av sitt arbete avlägger studierna som ingår i en kandidatexamen. Även om öppna universitet inte har examensrätt kan studierna som ingår i en kandidatexamen till en stor del avläggas vid öppna universitetet.

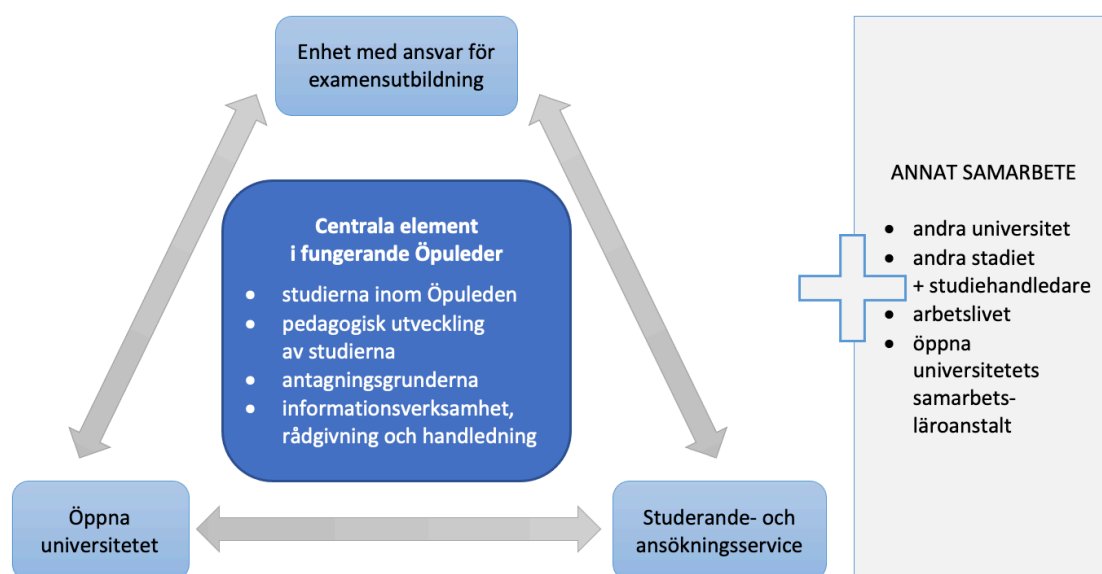
Det är också viktigt att Öpuleder baserar sig på förutsebarhet: antagningsgrunderna ska publiceras i god tid och vara i kraft tillräckligt länge. För närvarande publicerar universitetet sina antagningsgrunder först i oktober-november, och de är i kraft oftast i ett till två år. Om en studerande får veta antagningsgrunderna

först mot slutet av året och påbörjar studierna då, hinner hen inte nödvändigtvis avlägga dem före vårens ansökningsperiod, även om antalet studiepoäng som behövs för ansökan inte är alltför stort. TRY-projektet rekommenderar att antagningsgrunderna för Öpulederna ska vara i kraft minst 3–5 år åt gången. Då kan studierna marknadsföras genast efter ansökningstiden på våren, så att de sökande kan påbörja sina studier inom Öpuleden senast i augusti, då anmälningstiden för studierna vid de öppna universitetet börjar.

Planeringen av en Öpuled baserar sig på samarbete

Om öppna universitetsstudier ska inkluderas i studentantagningen är det något som bör tas i beaktande redan när utbudet av öppna universitetsstudier planeras vid universitetet. Det gagnar både universitetet och de sökande, eftersom man på så sätt kan undvika dubbel planering. Genom samarbete mellan de olika inblandade parterna och en samsyn på elementen som ska ingå i Öpulederna skapas de bästa lösningarna. Därför aktualiseras behovet av samarbete mellan fakulteter, öppna universitet och studerande- och ansökningservice redan i planeringsfasen.

Figur 3 illustrerar olika aspekter som det är viktigt att ta i beaktande när Öpuleder planeras och skapas. I planeringen av en Öpuled är det bra att i förväg föra diskussioner kring åtminstone följande faktorer: 1) studierna inom Öpuleden, 2) de pedagogiska lösningarna inom Öpuleden, 3) antagningsgrunderna för examensprogrammen och 4) informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna inom Öpuleden.

Figur 3. Aktörer och element i planering av Öpuleder

Med hjälp av olika lösningar som berör innehållet i studierna kan man säkerställa att studerandena inom Öpuleden får en realistisk bild av huvudämnesstudierna redan under studietiden vid öppna universitetet. Ett viktigt syfte med studierna inom Öpuleden är också att de ska bedöma de sökandes lämplighet för studierna inom en viss examensutbildning. Samtidigt ska man se till att studierna inom Öpuleden inte blir för belastande för de studerande. Inför planeringen är det bra att reflektera över följande frågor:

- Vilka kunskaper och färdigheter förutsätts de sökande ha inför examensstudierna?
- Vilken omfattning, mätt i studiepoäng, ska Öpuleden ha? Utgör Öpuleden med den omfattningen ett realistiskt ansökningsalternativ? Framstår Öpuleden som lockande för de sökande?
- Vilka saker är avgörande för en studerande, när hen överväger att rikta in sig på examensstudier eller funderar på huruvida hen är lämpad för att avlägga examen?

Med hjälp av de pedagogiska lösningarna inom Öpuleden tar man ställning till exempelvis vilken typ av akademiska studiefärdigheter de studerande förväntas ha efter avlagda studier. Redan i den inledande fasen är det bra att föra diskussioner om huruvida de pedagogiska lösningarna som tagits fram med examensstuderande i åtanke också lämpar sig för vuxenstuderande. Lösningarna sätter ramarna för hur flexibla studierna är och huruvida de svarar på regionala eller nationella kompetensbehov. I den här fasen är det också bra att se över de planerade studieschemana för att få en uppfattning om inom vilka tidsramar det är möjligt att avlägga studierna inom Öpuleden.

När det gäller antagningsgrunderna är det bra att gemensamt fundera över hur många nybörjarplatser i examensutbildningen som erbjuds studerandena på Öpuleden. Därutöver är det viktigt att slå fast vilka som är behöriga sökande och hur de sökande rangordnas, om de är fler än studieplatserna som ska tillsättas. Det är också viktigt att avgöra huruvida studieplatserna som inte tillsatts kan komma de andra ansökningssätten till godo.

Planeringen av informations-, rådgivnings- och handledningstjänsterna bör helst påbörjas i ett tidigt skede, eftersom en fungerande informationsverksamhet hjälper intresserade studerande att hitta Öpulederna. Man ska planera vilka informationskanaler Öpulederna marknadsförs i, vilken typ av informationsträffar som behöver ordnas inför lanseringen av Öpulederna, hur rådgivningen och handledningen inkluderas i de examensinriktade studierna och på vilka sätt de studerandes lärande och studieframsteg ska stödjas och följas upp. Informationsverksamheten kan kräva även ekonomiska resurser.

Utöver aspekterna ovan kan det vara bra att fundera över **behovet av samarbete** även utanför det egna universitetet. I vissa fall kan det aktualiseras ett behov av växelverkan och samarbete med ett annat universitet, gymnasier eller yrkesinstitut, när det förs diskussioner kring hur enhetliga och bestående antagningskriterierna är och hur många studieplatser och Öpuleder som kommer att erbjudas (Salminen & Aittola, 2020, 43). Det finns goda erfarenheter också av arbetslivssamarbete. Med fördel kan man dessutom föra separata diskussioner om vilken roll öppna universitetets samarbetsläroanstalter ska ha vad gäller studierna inom Öpulederna.

Urval bland sökande och tillgodoräkning av Öpuledsstudier bör också planeras

I och med att antalet sökande ökar kan också konkurrensen inom Öpulederna bli hårdare än tidigare, vilket medför en ny typ av utmaningar jämfört med tidigare år, då kvoten av nybörjarplatser inte har kunnat fyllas. Upprepade försök att höja tidigare vitsord är inte en önskvärd lösning för Öpulederna, och därför är det viktigt att slå fast hur studerande kan åtskiljas eller rangordnas i praktiken.

Situationer där flera sökande har lika många poäng är speciellt utmanande för studentantagningen, eftersom ett vitsordsbaserat urval ökar tendensen att höja tidigare kursvitsord. TRY-projektet rekommenderar därför att sådana situationer löses genom att justera antalet nybörjarplatser, vilket också ur en studerandes perspektiv är en optimal lösning. Närmare information om de nuvarande principerna för att lösa dessa situationer finns i bilaga 3. Eftersom alla sökande inte blir antagna till universitetsstudier ska man säkerställa att de erbjuds rådgivning och handledning också efter ansökningsprocessen, så att de kommer vidare i sina studier, hittar alternativa studieprogram eller vågar delta i urvalsprovet, efter att ha tillägnat sig goda baskunskaper vid öppna universitetet.

Vad gäller studierna inom Öpulederna behöver de finländska universiteten komma överens om riktlinjer för tillgodoräkning av öppna universitetsstudier. För närvarande måste den sökande alltid separat reda ut huruvida tidigare studier vid ett annat universitet kan räknas till godo i antagningen.

Informationsverksamhet utförs inte i ett vakuum utan är en del av Öpuleden

Informationsverksamheten är en oskiljaktig del av planeringen och genomförandet av välfungerande Öpuleder. Tydlig kommunikation kring Öpulederna och studieprogram som man kan söka sig till via dem, transparenta antagningsgrunder och exakt information om antalet nybörjarplatser ligger alla i de studerandes intresse.

Information om dessa ska finnas tillgänglig på universitetens egna webbplatser och till exempel på Studieinfo-portalen, vilket gör det också lättare att jämföra olika Öpuleder och examensprogram. För att informationen från olika universitet kring studentantagningen ska kunna sammanställas, behövs ett automatiskt system, så att de sökande lätt kan bekanta sig med Öpulederna vid olika universitet.

Vid sidan av informationsverksamheten ska även de två följande interaktionsnivåerna tas i beaktande – dvs. rådgivning och handledning. Rådgivning bör erbjudas via ett flertal olika kanaler och framför allt när studierna inleds. Därutöver bör det finnas möjlighet till individuell handledning. I planeringen och genomförandet av IRH-tjänsterna ska speciellt de kritiska faserna på utbildningsstigen beaktas.

För informationsverksamheten som riktar sig till de sökande ska kommunikationen vara entydig även inom universitetet. Informationen om ansökningstiden, antagningsgrunderna och -processen, antalet nybörjarplatser och möjligheten till fortsatt handledning inom Öpulederna ska planeras, dokumenteras och vara tillgänglig, så att alla aktörer som ansvarar för kommunikationsverksamheten kan ge ut den vid rätt tidpunkt.

Det ska också finnas en aktiv strävan efter enhetlig begrepps användning inom Öpulederna, så att begreppen kan etableras på nationell nivå. Enhetliga begrepp bidrar till tydliga beskrivningar av Öpulederna och underlättar informationssökningen. Exempelvis har begreppet Öpuled inom TRY-projektet aktivt lyfts fram som paraplybegrepp för alla de ansökningssätt där studentantagningen till ett examensprogram sker på grundval av studierna den sökande har avlagt vid öppna universitetet.

Enhetlighet gagnar alla parter

Enhetlig praxis vid olika universitet när det gäller till exempel Öpuledernas omfattning, innehåll, antagningsgrunder och ansökningstid ligger i de studerandes intresse. Samarbetet mellan universitetet kan också gälla ett enskilt utbildningsområde, så att det utvecklas gemensamma antagningsgrunder och gemensam praxis för tillgodoräkning av tidigare studier och erkännande av annan tidigare kompetens. På så sätt framstår Öpulederna för de sökande som en tydlig och enhetlig helhet, dvs. ett tredje, betydande ansökningssätt vid sidan av betygsantagning och urvalsprov.

Enhetlig praxis bidrar också till att det är lättare för den sökande att jämföra Öpulederna vid olika universitet, vad gäller antagningsförfarandet samt omfattningen och upplägget av studierna innan hen tar beslutet att anmäla sig.

Det är bra om rapporteringen om bl.a. olika Öpuleder, nybörjarplatser och studentantagning också görs enhetligt. På så sätt är det möjligt att ge ut exakt information om Öpulederna även på riksnivå. Om information om och statistik över alla Öpuleder vid olika universitet är tillgängliga på Studieinfo-portalen, kan uppgifterna också jämföras sinsemellan. För närvarande är det svårt att göra årsvisa jämförelser mellan Öpuleder, eftersom det inte går att få tillgång till uppgifterna utan t.ex. en separat begäran till olika universitet.

För att främja enhetligheten behöver Öpulederna en riksomfattande koordineringsgrupp, vars medlemmar representerar alla de medverkande universiteten. Koordineringsgruppen och dess verksamhet kan planeras under den förlängda projekttiden, eftersom det är ytterst viktigt att det gemensamma utvecklingsarbetet fortsätter även i framtiden.

Övergången från Öpuleden till examensstudier ska göras smidig

Allt eftersom Öpulederna utvecklas aktualiseras också behovet av att planera hur den som studerar inom en Öpuled kan integreras i det akademiska samfundet i sin roll som examensstuderande. Integreringen påverkas bland annat av vilka studier den studerande har hunnit avlägga inom Öpuleden. Integreringen kan underlättas med hjälp av ett modellschema för studierna, som den studerande kan utgå ifrån när hen schemalägger sina egna examensstudier under sitt första studieår. Samtidigt kan hen sammanställa en mer omfattande individuell studieplan, ISP, som hen kan bearbeta utifrån individuell handledning.

Den sökandes behov av en mer individuell handledning och rådgivning ska beaktas inte bara i studierna utan också när det gäller fortsatt handledning och marknadsföring som riktar sig till de sökande som blivit utan studieplats. Med hjälp av olika kommunikationskanaler, som t.ex. nätbaserade vägledande test, kan potentiella sökande ges information om vad studierna kräver redan innan de inleder sina studier inom en Öpuled.

Integreringen i universitetssamfundet är en viktig del av studielivet

Olika sociala faktorer påverkar också integreringen. Å ena sidan kan det vara viktigt med kamratstöd från andra som blivit antagna via Öpuleden, men å andra sidan är målet också att den studerande integreras bland andra examensstuderande, oberoende av ansökningsätt.

Vid sidan av stödet och handledningen som ges av universitetspersonalen har bland annat tutorer och kamratstöd ingått i stödformerna i pilotlederna. Gemensam undervisning med examensstuderande under studierna inom Öpuleden ger studerandena möjlighet att lära känna andra studerande redan då. Därutöver kan samarbetet med ämnesföreningar också bidra till tillhörighets-känslan, om ämnesföreningarna kan ordna aktiviteter även för potentiella nya studerande, som inte förutsätter att deltagarna är examensstuderande.

När de som blivit antagna till ett examensprogram via Öpuleden inleder studierna befinner de sig oftast i en annan fas av studierna än de som antagits på grundval av betyg eller urvalsprov. Om nybörjarplatskvoten för studerande från Öpuleden är tillräckligt stor är antalet nya studerande troligtvis större, vilket gör att de kan ge varandra kamratstöd. Alternativt kan de som blivit antagna via Öpuleden erbjudas ett gemensamt forum antingen på fakultets- eller universitets-nivån, så att de kan dela med sig av sina erfarenheter kring och tillsammans reflektera över övergången från Öpuleden till examensutbildningen.

6 AVSLUTNINGSVIS

Paula Savela, Heli Joutsen & Tuomo Kuivalainen

Utvecklandet och utvärderingen av Öpulederna ska vara forskningsbaserade. Under *Toinen reitti yliopistoon - Alternativ väg till universitetet*-projektet framträdde ett flertal teman och frågor som utgör viktiga utvecklings- och undersökningsobjekt i den vidare utvecklingen av Öpulederna.

Inom TRY-projektet har man rätt ut, planerat och åstadkommit mycket när det gäller såväl själva studierna, antagningsgrunderna, IRH-tjänsterna som samarbetsformerna. Utöver de utredningar och studier som presenterats i den här boken har man kartlagt även vilka erfarenheter studierådgivare och universitetens administrativa personal har av Öpulederna och hur de ser på dem, för att få ytterligare stöd för utvecklingsarbetet inom TRY-projektet (Salminen & Aittola, 2020). Utredningar och studier behövs också framöver. Vilken påverkan antagningsreformen har kan delvis undersökas först ett antal år efter att projektet avslutats, när nya och reviderade Öpuleder har hunnit etableras.

Ett centralt tema som diskuterats mycket inom TRY-projektet är de avgiftsbelagda studierna inom Öpulederna. Öpulederna utgör ett studentantagningssätt som leder till examensutbildning och som enligt finsk lag inte kan vara avgiftsbelagd (Universitetslag 558/2009). Finansieringen av utbildning och utkomsten under studietiden granskas bland annat inom ramen för reformen av det kontinuerliga lärandet (UKM, 2020a) samt inom ramen för reformen av den sociala tryggheten (UKM & ANM, 2020), där avsikten är att beakta också målen för det kontinuerliga lärandet.

I ljuset av målen med TRY-projektet är Öpuledsreformens påverkan på studentantagningen det mest centrala temat. Det blir intressant att se hur de tre modellerna och rekommendationerna fungerar inom andra Öpuleder än pilotlederna, hur många sökande som i fortsättningen använder sig av Öpulederna,

vilken typ av studerande universiteten får via Öpulederna och hur friktionsfritt studerandena integreras i universitetssamfundet.

De första utvärderingarna av högskoleantagningsreformen är redan under arbete: Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) utvärderar hur väl högskoleantagningsreformen har lyckats minska antalet studerande som tar ett sabbatsår eller som byter studieinriktning. Dessutom utreder forskningscentralen hur reformen påverkat en jämlik fördelning av nybörjarplatserna vid högskolorna. (VATT, 2019) Nationella centret för utbildningsutvärdering, Karvi, fortsätter i sin tur sitt utvärderingsprojekt kring övergångarna mellan utbildningsstadierna, som påbörjats 2017. I projektets andra fas ligger fokus på övergångarna efter andra stadiet. (Karvi, 2020)

Öpulederna erbjuder en möjlighet att prova på ett intressant vetenskapsområde, studera delar av universitetsexamina redan före övergången till själva examensutbildningen och ansöka om studieplats på grundval av tidigare prestationer. Möjligheten kan i framtiden dessutom komma att vara helt avgiftsfri för dem som inte har en högskoleexamen. I bästa fall kan Öpulederna öka jämlikheten när det gäller tillgången till högskoleutbildning och introducera högskolestudierna för människor från olika bakgrunder och livssituationer, som de andra ansökningssätten inte lämpar sig för. Därför är det viktigt att utveckla Öpulederna även i fortsättningen.

MEDVERKANDE I PROJEKTET TOINEN REITTI YLIOPISTOON – ALTERNATIV VÄG TILL UNIVERSITETET

Universitet

Aalto-universitetet
Helsingfors universitet
Jyväskylä universitet (koordinator)
Konstuniversitetet
Lapplands universitet
Tammerfors universitet
Uleåborgs universitet
Vasa universitet
Åbo Akademi
Åbo universitet
Östra Finlands universitet

Läroanstalter för fritt bildningsarbete

Alkio-opisto
Työväen akatemia

Projektkoordination

Projektchef Paula Savela, Jyväskylä universitet
Projektsekreterare Anne Allonen, Jyväskylä universitet
Marknadsföringsplanerare Heli Joutsen, Jyväskylä universitet
Projektforskare Tuomo Kuivalainen, Jyväskylä universitet

Koordinatorer för arbetspaket

Arbetspaket 1: Jenni Krapu, Helsingfors universitet
Arbetspaket 2: Satu Vuori, Jyväskylä universitet
Arbetspaket 3: Nina Haltia, Åbo universitet
Arbetspaket 4: Ulla Kekäläinen, Östra Finlands universitet

Styrgrupp

Marja-Leena Laakso, Jyväskylä universitet
Jani Kykkänen, Finlands studentkårers förbund rf
Jukka Lerkkanen, Öppna universitetet vid Jyväskylä universitet och Avoimen
yliopiston foorumi
Armi Nurmi, Studiehandedarna i Finland rf

Minna Martikainen, Hanken (t.o.m. 31.7.2020)

Linda Gerkman, Hanken (fr.o.m. 1.8.2020)

Tytti Pansar, Finlands folkskolförening

Hannu Rantanen, Sommaruniversiteten i Finland rf

Anna-Kaisa Tikkinen, Finlands gymnasistförbund (t.o.m. 30.9.2020, vikarie Toni Ahva 1.8.2019–31.5.2020)

Toni Ahva, Finlands gymnasistförbund (fr.o.m. 1.10.2020)

Leena Wahlfors, Finlands universitetsrektorers råd UNIFI (t.o.m. 30.11.2019)

Tuija Österman, Sommaruniversiteten i Finland rf (fr.o.m. 8.10.2019)

LITTERATUR

- Haltia, N. (2015): Avoimen yliopiston väylä siltana avoimen ja tutkintokoulutuksen välillä. *Kasvatus & Aika*, 9(3). <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/68536>
- Haltia, N. (2016): Avoin yliopisto ja tasa-arvon muuttuvat tulkinnat, i: Silvennoinen, H., Kalalahti, M. & Varjo, J. (red.). *Koulutuksen tasa-arvon muuttuvat merkitykset* (s. 265–291). Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura FERA. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/69817/1/978-952-5401-94-3_SKTS_jyx.pdf
- Haltia, N., Isopahkala-Bouret, U. & Jauhiainen A. (2019): Korkeakoulujen opiskelijavalintauudistus ja aikuisopiskelijan opiskelumahdollisuudet. *Aikuiskasvatus* 39(4), 276–289. <https://doi.org/10.33336/aik.88081>
- Haltia, N. & Lahtomaa, M. (2019): Toinen reitti yliopistoon – millaisia polkuja aikuisille? *Aikuiskasvatus* 39(3), 229–235. <https://doi.org/10.33336/aik.85714>
- Härkönen, A. (2020): Avoin yliopisto on vaativa väylä. *Helsingin Sanomat*, 29.8.2020.
- Joutsen, H., Kuivalainen, T., Haltia, N., Lahtomaa, M., Patja, P., Krapu, J., Ellfolk, A.-K., Kekäläinen, U., Savela, P., Vuori, S. (red.). (2020): Marginaalista vaikiintuneeksi valintatavaksi – ideoita avoimen väylän kehittämiseen. Toinen reitti yliopistoon -hankkeen julkaisu. Jyväskylän yliopisto.
- Karvi (2020): Opiskelijan siirtymät ja opintopolun sujuvuus koulutuksen nivelvaiheissa. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus. Hämtat: 26.10.2020. <https://karvi.fi/lukiokoulutus/teema-ja-jarjestelmaarvioinnit/opiskelijan-siirtymat-ja-opintopolun-sujuvuus-koulutuksen-nivelvaiheissa/>
- Kuivalainen, T. (2019): Avoimen väylän kautta valittujen kokemuksia – Toinen reitti yliopistoon -hankkeessa toteutetun kyselyn tuloksia. Toinen reitti yliopistoon -hanke. <https://www.avoin.jyu.fi/fi/avoin-yliopisto/hankkeet/try/tyopaketit/try-tp4-kyselyraportti-2019.pdf>
- Moitus, S., Weimer, L. & Välimaa, J. (2020): Flexible Learning Pathways In Higher Education – Finland’s country case study for the IIEP-UNESCO SDG4 project in 2018–2021. Finnish Education Evaluation Centre Publications 12:2020. https://karvi.fi/app/uploads/2020/09/KARVI_1220.pdf
- Rainio, I., Marttila, S. & Riesen, P. (2019): TRY / Opintopalvelujen käyttäjälähtöinen konsepti. Palvelumuotoilun loppuraportti. Hellon Oy. https://www.avoin.jyu.fi/fi/avoin-yliopisto/hankkeet/try/tyopaketit/try_palvelumuotoilun_loppuraportti_2019.pdf

- Salminen, T. & Aittola, H. (2020): Avoimen väylä hakutapana yliopistokoulutukseen: raportti opinto-ohjaajille ja yliopistojen opintohallinnon henkilöstölle suunnattujen kyselyjen tuloksista. Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos. <https://www.avoin.jyu.fi/fi/avoin-yliopisto/hankkeet/try/ajan-kohtaista-try/try-kyselyt-raportti-06-2020.pdf/>
- Statsrådet (2019). Regeringsprogrammet 2019. Statsrådets publikationer 2019:32.
- UKM (2019b): Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle: vision tiekartta. Publicerat: 30.1.2019. https://minedu.fi/documents/1410845/12021888/Korkeakoulutus+ja+tutkimus+2030-luvulle+VISION+TIEKARTTA_V2.pdf/
- UKM (2020a): Jatkuva oppiminen. Hämtat: 20.10.2020. <https://minedu.fi/jatkuva-oppiminen>
- UKM & ANM (2020): Jatkuvan oppimisen uudistus – Tuet ja tavat hankkia työelämässä tarvittavaa osaamista tarkastelussa. Nyhet 13.10.2020. <https://minedu.fi/-/jatkuvan-oppimisen-uudistus-tuet-ja-tavat-hankkia-tyoelamassa-tarvittavaa-osaamista-tarkastelussa>
- Universitetslag 558/2009. <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2009/20090558>
- VATT. (2019): Tutkimusryhmä selvittämään korkeakoulujen opiskelijavalintauudistuksen vaikutuksia. Nyhet 11.12.2019. Statens ekonomiska forskningscentral VATT. <https://vatt.fi/-/tutkimusryhma-selvittamaan-korkeakoulujen-opiskelijavalintauudistuksen-vaikutuksia>
- Ylönen, M. (2011): Aikuiset opin poluilla – Oppimistukikeskuksen asiakkaiden opiskelukokemuksista ja kouluttautumishalukkuudelle merkityksellisistä tekijöistä. Doktorsavhandling, Östra Finlands universitet. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-0520-8>
- Åbo Akademi (2020a): Sök till en utbildningslinje, Åbo Akademis antagningsidor. Hämtat: 30.10.2020. <https://www.abo.fi/studera-hos-oss/antagning/sok-till-abo-akademi/>
- Åbo Akademi (2020b): Sök till ÅA via Öpuleden. Hämtat: 30.10.2020. <https://www.abo.fi/studera-hos-oss/antagning/sok-till-abo-akademi/opu-leden/>
- Åbo Akademi (2020c): Informationen om antagningsleden och kriterierna för Åbo Akademis informationsteknologi. Hämtat: 30.10.2020. <https://www.abo.fi/studera-hos-oss/antagning/utbildningslinjen-for-informationsteknologi-opu-leden/>
- Åbo Akademi (2020d): Öpu-leden. Hämtat: 30.10.2020. <https://www.abo.fi/centret-for-livslangt-larande/oppna-universitetet/soka-studieplats/>

BILAGOR

Bilaga 1 – Pilotversioner av modellerna för Öpuleder

I tabellen nedan ges en översikt över öppna ansökningsvägar, Öpuleder, inom den schemalagda, den flexibla och den arbetslivsorienterade modellen, som skapats inom TRY-projektet.

Schemalagda Öpuleder som riktar sig till dem som har för avsikt att avlägga en examen

Universitet och Öpuled	Studiepoäng
Öpuled för teknik vid Aalto-universitetet	Teknologie kandidat och diplomingenjör, 27 sp: <ul style="list-style-type: none"> • Automations- och informationsteknologi • Bioinformationsteknologi • Elektronik och elektroteknik • Energi- och miljöteknik • Kemiteknik • Maskin- och byggnadsteknik • Den byggda miljön • Informationsteknik
Öpuled för teologi vid Östra Finlands universitet	• Examensprogram i västlig teologi / teologlinje, teologie kandidat och magister: 29 sp

Schemalagda Öpuleder som riktar sig till studerande på andra stadiet

Universitet och Öpuled	Studiepoäng
Gemensam Öpuled i rättsvetenskap vid Helsingfors universitet och andra enheter för rättsvetenskap i Finland	• Utbildningsprogram för rättsnotarier, rättsnotarieexamen och juris magister: 1–2 sp (= nätbaserad introduktionskurs) + ca 15–20 sp (= bevisbaserad del)
Öpuled i socialvetenskaper vid Helsingfors universitet och för samhällsforskning vid Tammerfors universitet	• Examensprogram i socialvetenskaper, politices kandidat: 5 sp (nätkursen Yhteiskunta tänään) • Examensprogram i samhällsforskning, kandidat i samhällsvetenskaper: 5 sp (nätkursen Yhteiskunta tänään)
Öpuled i teologi och religionsforskning vid Helsingfors universitet	• Kandidatprogram i teologi och religionsforskning, teologie kandidat: 2 sp + 3 sp = 5 sp
Öpuled i teologi vid Åbo Akademi	• Utbildningslinjen för teologi, teologie kandidat och magister: 5 sp

Öpuled i databehandlingsvetenskap vid Östra Finlands universitet & Öpuled i informationsteknologi vid Åbo Akademi	<ul style="list-style-type: none"> • Examensprogram för databehandlingsvetenskap, kandidat i naturvetenskaper: 15 sp (minst 5 sp programmering) • Utbildningsprogram för databehandlingsvetenskap, kandidat i naturvetenskaper: 15 sp (minst 5 sp programmering) • Informationsteknologi, kandidat i naturvetenskaper: 15 sp (minst 5 sp programmering)
---	--

Flexibla Öpuleder

Universitet och Öpuled	Studiepoäng
Öpuleder i tekniska branscher och databehandlingsvetenskaper vid Uleåborgs universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Examensprogram i maskinteknik: 15 sp • Examensprogram i byggnads- och samhällsteknik: 15 sp • Examensprogram i process- och miljöteknik: 15 sp • Examensprogram i datateknik: 15 sp • Examensprogram i elektronik och kommunikationsteknik: 15 sp • Examensprogram i databehandlingsvetenskaper: 15 sp
Öpuled i farmaci vid Åbo Akademi	• Farmaceut: 25 sp
Öpuled i teologi vid Åbo Akademi	• Utbildningslinjen för teologi: 30 sp
Öpuleder i ekonomi vid Jyväskylä universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Kandidat- och magisterprogram i ekonomi: 45 sp • Kandidat- och magisterprogram i ekonomiska vetenskaper: 45 sp
Öpuleder i pedagogik vid Helsingfors universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Kandidat- och magisterprogram i pedagogik – specialpedagogik: 50 sp (VAKAVA-urvalsprovet + lämplighetsprov) • Kandidat- och magisterprogram – allmän pedagogik och vuxenpedagogik: 50 sp (+ VAKAVA-urvalsprovet)
Öpuleder i pedagogik vid Jyväskylä universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Kandidat- och magisterprogram i specialpedagogik: 50 sp (+ lämplighetsprov) • Kandidat- och magisterprogram i pedagogik och vuxenpedagogik: 60 sp • Kandidatprogram för lärare i småbarnspedagogik och magisterprogram i småbarnspedagogik: 40 sp (+ lämplighetsprov)
Öpuleder i pedagogik vid Östra Finlands universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Examen för lärare i småbarnspedagogik: 25 sp (+ lämplighetsprov) • Pedagogik och vuxenpedagogik: 25 sp • Speciallärare: 60 sp (+ lämplighetstest)

Öpuleder i pedagogik vid Åbo universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Examensprogram i pedagogik: 50–60 sp • Examensprogram för lärare i småbarnspedagogik: 50–60 sp (+ lämplighetsprov)
Öpuled i rättsvetenskap vid Helsingfors universitet	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildningsprogram för rättsnotarier, rättsnotarieexamen och juris magister: 45 sp

Arbetslivsorienterade Öpuleder

Universitet och Öpuled	Studiepoäng
Modulbaserad kandidatexamen i förvaltningsvetenskaper vid Östra Finlands universitet och Vasa universitet	<ul style="list-style-type: none"> • 180 sp
Magisterprogram i kulturledning och företagande vid Konstuniversitetet	<ul style="list-style-type: none"> • 20 sp + lämplighetsdel (inkl. intervju och skriftlig uppgift på engelska samt CV) + lämplig tidigare högskoleexamen
Öpuled i vårdvetenskap på magisternivå vid Uleåborgs universitet	<ul style="list-style-type: none"> • 20–25 sp (studier i forskningsmetoder) + lämplig tidigare högskoleexamen
Öpuled i vårdvetenskap vid Östra Finlands universitet	<ul style="list-style-type: none"> • 100 sp (grund- och ämnesstudierna i vårdvetenskap, inriktade studier och andra studier på universitetsnivå) + tidigare examen i hälsovårdsbranschen

Bilaga 2 – Svenskspråkiga pilotleder inom TRY-projektet

Nedan presenteras de svenskspråkiga schemalagda och flexibla pilotlederna vid Åbo Akademi som tagits fram inom ramen för TRY-projektet. Därutöver ges en närmare beskrivning av hur de har reviderats, hur studierna har lagts upp och hur studierna är avsedda att avläggas. De finskspråkiga modellerna för Öpuleder presenteras närmare i den kompletta versionen av boken (Joutsen m.fl., 2020).

Schemalagd modell

TEOLOGI, ÅBO AKADEMI

Katarina Humina

Namn på utbildningsprogram	Utbildningslinjen för teologi, teologie kandidat och magister (3 + 2 år)
Examen	Teologie kandidat och magister
Universitet	Åbo Akademi
Nybörjarplatser	4 / 26
Studiepoäng	5 sp
Antagningsförfarande	<ul style="list-style-type: none"> • har avlagt kursen Att studera teologi, 5 sp med vitsordet minst 3/5 • mognadsprov
Antagningsgrunderna giltiga	Ett år
Målgrupp	Gymnasiestuderande som riktar in sig på att arbeta som präst, ämneslärare eller forskare inom teologi eller inom ett annat yrkesområde som förutsätter teologiska studier.

För att erbjuda en antagningsled som riktar sig till en yngre målgrupp, har Åbo Akademi (ÅA) utvecklat kursen "Att studera teologi, 5 sp". Kursen innehåller en del på 2 sp, som kan erbjudas till gymnasjestuderande som ett smakprov. Utvecklingsarbetet kring kursinnehållet och lärandemålen gjordes i konstruktivt och tvåspråkigt samarbete med Teologiska fakulteten vid Helsingfors universitet (HU). Kursen erbjuds och testas vid ÅA på våren 2021.

Kursen har två syften: 1) Den introducerar deltagarna till universitetsstudier i teologi och 2) erbjuder en möjlighet att utöver den traditionella antagningskanalen kunna antas till studier i teologi vid Åbo Akademi genom ett framgångsrikt genomförande av hela kursen. De fyra som med högsta betyget (minst vitsordet 3) avklarar hela kursen antas som studerande och kan påbörja sina studier hösten 2021. Detta förutsätter avklarade gymnasiestudier eller motsvarande samt språkliga förutsättningar att studera på svenska. Kursen pågår i 10 veckor på halvfart. Den omfattar 5 studiepoäng som tillgodoräknas för alla som börjar studera teologi vid Åbo Akademi.

Åbo Akademi anordnar ett språkprov i april varje år. För att stödja de studerande som har finska som skolutbildningsspråk men som vill söka in till Åbo Akademi, har man utvecklat kursen Svenska som andra inhemska språk, 5 sp, till en nätkurs. Kursen kan ses som en preppkurs inför språkprovet.

Ansökan till utbildningslinjen för teologi, teologie kandidat och magister sker på grundval av studier vid Öppna universitetet. Antalet kvotplatser är fyra. Dessa fyra platser delas flexibelt med sökande till den andra Öpuleden i teologi (30 sp). Antagningen via dessa 4 kvotplatser görs utöver den ordinarie antagningskvoten.

Eftersom kursen erbjuds som en vanlig Öpu-kurs är den öppen för alla utan begränsningar. Åbo Akademis öppna universitet har en terminsavgift på 50 e/termin. Totalkostnaden för denna Öpuled i teologi är 50 euro.

INFORMATIONSTEKNOLOGI, ÅBO AKADEMI

Carina Gräsbeck

Namn på utbildningsprogram	Informationsteknologi
Examen	Kandidat i naturvetenskaper
Universitet	Åbo Akademi
Nybörjarplatser	5 + 5 / 40
Studiepoäng	15 sp, minst 5 sp programmering
Antagningsförfarande	Studierna ska vara avlagda med ett medelvitsord på minst 3/5, språkprov
Antagningsgrunderna giltiga	Ett år i taget
Målgrupp	Studerande på andra stadiet som vill utbilda sig till experter i informationsteknologi

Åbo Akademi (ÅA) och ämnet informationsteknologi deltog i utvecklandet av den antagningsled till universitetet som fick namnet bevisbaserad väg och som riktar sig till andra stadiets studerande, främst gymnasiestuderande. ÅA har sedan länge haft en antagningsled (Öpuled) i informationsteknologi på 25 sp och dessutom ett långvarigt samarbete med svenskspråkiga gymnasier. Målet var nu att intensifiera samarbetet med övriga universitet inom samma ämne och att göra Öpuleden mindre omfattande med möjlighet att avlägga den under ett läsår.

Inom ramen för projektet skapades en antagningsled på 15 sp, där den studerande kan få tillgodo studieprestationer avlagda inom de öppna universiteten vid Åbo Akademi, Uleåborgs universitet och Östra Finlands universitet. Kraven på den bevisbaserade antagningsleden är att den studerande har avlagt kurserna "Introduktion till informationsteknologi, 5 sp", "Programmering I, 5 sp" samt en till valbar kurs inom ämnet med ett medelvitsord på minst 3/5. Antalet nybörjarplatser via Öpuleden har fördubblats och är totalt 10: 5 för datateknik och 5 för datavetenskap.

Åbo Akademis antagningsidor har även förtydligats, och antagningsleden via Öppna universitetet finns med som ett jämlikt alternativ (Åbo Akademi, 2020a). Universitetets samtliga antagningsleder (Öpuleder) presenteras på en webbsida (Åbo Akademi, 2020b). Informationen om antagningsleden och kriterierna för informationsteknologi har även förtydligats (Åbo Akademi, 2020c). Öppna universitetets egen webbplats omarbetades och gjordes mer visuellt tilltalande (Åbo Akademi, 2020d).

Flexibel modell

FARMACI, ÅBO AKADEMI

Johanna Fredenberg

Namn på utbildningsprogram	Farmaceut
Examen	Farmaceutexamen
Universitet	Åbo Akademi
Nybörjarplatser	5 / 35 (25 + 5 Öpu + 5 UKM-utbildningslyft 2021)
Studiepoäng	25 sp
Antagningsförfarande	Sökande rangordnas vid behov 1. utgående från antalet avlagda studiepoäng i farmaci och 2. utgående från medelvitsord
Antagningsgrunderna giltiga	Ett år
Målgrupp	Vuxna i arbetslivet som vill byta yrke, unga som blivit utan studieplats, personer som tar ett sabbatsår

Att studera farmaci är populärt vid Åbo Akademi (101 sökande till 25 platser 2019), då arbetsituationen är god. I och med TRY-projektet såg man en möjlighet att utarbeta en fungerande Öpuled i farmaci som skulle underlätta för andra än nyblivna studenter att ansöka om studieplats. I juli 2020 fattade statsrådet beslut om att Åbo Akademi från och med hösten 2021 får utbilda provisorer, vilket innebär att ÅA även får erbjuda utbildning för farmacie licentiat- och farmacie doktorsexamen. Detta kommer att öka söktrycket till utbildningen och säkerligen även att synas i intresset för Öpuleden. På grund av detta har UKM utökat antalet studieplatser till totalt 35 från 2021.

Omfattningen av den nya Öpuleden i farmaci är 25 sp (5 kurser à 5 sp). Dessa 25 sp väljs fritt bland de 40 sp (8 kurser à 5 sp) som finns i Öppna universitetets nätkursutbud. Varje läsår erbjuds minst 5 kurser i farmaci, vilket innebär att man kan avlägga Öpuleden på ett läsår. Totalt antas 5 studerande årligen via Öpuleden, förutom de 20 som antas på grundval av betyg och inträdesprov. En person kan bli antagen via Öpuleden om man uppfyller följande krav:

- Man har inom Öppna universitetet avlagt 25 sp farmaci som ingår i Öppna universitetets kursutbud.
- Man uppfyller Åbo Akademis språkkrav.

Ansökan sker via separat antagningsprocess samtidigt som den gemensamma ansökan.

Eftersom kurserna erbjuds som vanliga Öpu-kurser är de öppna för alla utan begränsningar.

Åbo Akademi's öppna universitet har en terminsavgift på 50 e/termin. Man får delta i flera kurser under samma termin för denna avgift, vilket innebär att totalkostnaden för Öpuleden i farmaci är 100 euro förutsatt att man avlägger den under ett läsår.

TEOLOGI, ÅBO AKADEMI

Katarina Humina

Namn på utbildningsprogram	Utbildningslinjen för teologi, teologie kandidat och magister (3+2 år)
Examen	Teologie kandidat och magister
Universitet	Åbo Akademi
Kvotplatser	4/26
Studiepoäng	30 sp
Antagningsförfarande	<ul style="list-style-type: none"> – Ansökan på grundval av studier vid Öppna universitetet – De sökande rangordnas utgående från avlagda studier som kan räknas till examen – Vid en eventuell ytterligare gallring rangordnas de sökande utgående från vitsordet i de avlagda studierna. Intervjuer kan vid behov användas som en del av gallringen.
Antagningsgrunderna giltiga	Ett år
Målgrupp	Vuxenstuderande eller karriärbytare som riktar in sig på att arbeta som präst, ämneslärare eller som forskare inom teologi eller inom ett annat yrkesområde där teologiska studier behövs.

Öpuleden i teologi vid Åbo Akademi (ÅA) togs i bruk under läsåret 2005–2006. Antagningskraven bestod av 60 sp avlagda studier i allmän teologi med vitsordet minst 3/5. Antalet studieplatser var 4. Söktrycket via Öpuleden har genom tiderna varit lågt. De som sökt via Öpuleden har varit karriärbytare med en tidigare akademisk examen. Trots intresset för fortsatta studier i teologi bland vuxenstuderande, vill alla inte söka in till ÅA för examenstudier, eftersom det förutsätter studier på campus i Åbo. Nätbaserade kurser i teologi är därför populära.

Under TRY-projektet har Åbo Akademi utvecklat Öpuleden i teologi. Antagningskraven har halverats till 30 sp, vilket även har förkortat studietiden till

ett år. Grundkurserna i teologi har omfattningen 15 sp, men man kan nu lättare avlägga delar av dem och studierna har överlag gjorts smidigare och tillgängligare. Öppna universitetet har skapat nya nätbaserade kurser som kan räknas till godo inom påbyggnadsblocket.

Åbo Akademi anordnar ett språkprov i april varje år. För att stödja de studerande som har finska som skolutbildningsspråk men som vill söka in till Åbo Akademi, har man utvecklat kursen Svenska som andra inhemska språk, 5 sp, till en nätkurs. Kursen kan ses som en preppkurs inför språkprovet.

Eftersom kurserna erbjuds som vanliga Öpu-kurser är de öppna för alla utan begränsningar. Åbo Akademis öppna universitet har en terminsavgift på 50 e/termin. Totalkostnaden för Öpuleden i teologi är 100 euro förutsatt att man avlägger den under ett läsår.

